

Psicologia de la Comunicació, els Sistemes d'Espectura i les Tecnologies de la Informació i la Comunicació

AC3 - Tradició oral, tradició escrita i era digital / Les TIC i el fet comunicatiu

Entrega 10/12/04

- GUIA MÒDUL I
- GUIA MÒDUL IV
- DUBTES DELS MÒDULS
- PRESENTACIÓ PAC 3
- CORRECCIÓ PAC3 (Consultor: Daniel López Gómez)

GUIA MÒDUL I - TRADICIÓ ORAL, TRADICIÓ ESCRITA I ERA DIGITAL:

1. COMUNICACIÓ I PENSAMENT

1.1. Lògiques i alògiques del pensament

El pensament mític i el pensament racional constituïen així les parts d'una equació irresoluble en què l'una semblava condemnada a ser la versió primitiva, salvatge i endarrerida de l'altra.

Cal, doncs, reconsiderar les diferències descrites en les aproximacions dicotòmiques a la llum de l'anàlisi de les mecàniques comunicacionals desenvolupades per cada societat, i de les seves implicacions en l'avenç del coneixement

Intentar entendre les diferències comunicacionals de les societats humanes singularitzant modalitats de pensament divergents, o distingint processos d'"il·luminació" més o menys afortunats en la seva "evolució", constitueix una proposta analítica tan arbitrària com allunyada de la realitat

Les diferències comunicacionals entre les societats humanes han estat atribuïdes, des del reduccionisme d'una lògica binària i etnocèntrica, a suposades divergències en els modes de pensament.

Lluny de determinismes mecanicistes, cal cercar una explicació a aquestes diferències analitzant críticament les implicacions dels mitjans de comunicació en l'orientació del pensament, i l'avenç del coneixement, estimulant formulacions intel·lectuals particulars.

Diferents modalitats de comunicació conformen realitats socials i culturals diverses, i no és possible considerar que les unes són el desenvolupament superior de les altres.

2. COMUNICACIÓ I ORALITAT

2.1. Llenguatge i societat oral

En la societat oral la ritualització del pensament és el mitjà per a la seva memorització. La reeixida preservació del coneixement s'aconsegueix mitjançant la seva repetició oral seguint pautes mnemotècniques que contribueixen a fiançar el seu record en la memòria i que en faciliten l'elicitació posterior

En la societat oral les possibilitats de la transmissió cultural, les necessitats del record, afecten la manera com s'organitza l'experiència, el contingut i l'estructura del coneixement, i, per tant, el pensament que es considera socialment adequat

En la societat oral la intel·lectualització de l'experiència segueix unes fórmules rítmiques que contribueixen, com a recursos mnemotècnics, a mantenir el seu record

Des del mateix procés de creació, un conjunt de pautes mnemotècniques, normatives i rítmiques determinen en gran part la sintaxi del que és dit, ajustant-se a fórmules fixes comunals, que a la societat oral desenvoluparien la tasca de suport i registre de memòria que l'espectura porta a terme a la societat cal·ligràfica, de cultura manuscrita i principalment a la de cultura impresa

En la societat oral no hi ha la distinció entre autor i intèrpret que comporta el procés de transmissió del coneixement de les societats cal·ligràfiques a partir de la idea de la còpia i la repetició paraula per paraula d'un escrit que estableix la cultura manuscrita i sobretot la cultura impresa

La societat oral tendeixen a emplaçar el coneixement en marcs de referència situacionals i operacionals, més que no pas en móns abstractes i objectius

La societat oral tendeix a situar el coneixement en marcs de referència situacionals i operacionals, més que no pas en móns abstractes i objectius propis de la interiorització de l'ús de l'espectura.

2.2. Memòria i oblit en la societat oral

En la societat oral allò absent no és la capacitat per desenvolupar un pensament reflexiu, sinó les eines que nosaltres considerem com a pròpies de la reflexivitat, les tecnologies que en el nostre món s'han revelat com les més útils en els processos d'escrutini crític i d'orientació racional del coneixement

No hi ha societats mancades de capacitat crítica, de mirada escèptica, o del neguit intel·lectual que impliquen el dubte i la contradicció; sols hi ha tecnologies i mitjans de comunicació que faciliten en modalitats diferents l'establiment d'una tradició cultural orientada envers el seu desenvolupament

El dinamisme i l'agilitat en incorporar les troballes individuals i en convertir-les en continguts del cos tradicional de coneixements a transmetre caracteritza els sistemes de comunicació de les societats orals

Podem descriure l'exercici constant d'actualitzar el coneixement assimilant el passat en l'orientació comunal del present com una tendència envers l'homeòstasi característica dels processos de transmissió cultural de la societat oral

En la societat oral la percepció del passat va d'acord amb un present que des de l'equilibri homeostàtic oblida o redefineix aquells continguts de la memòria que ja han perdut el seu sentit

La consciència del passat com a diferent del present ha de ser entesa a partir d'una sensibilitat històrica estretament lligada a l'existència de la possibilitat d'un registre escrit permanent

3. COMUNICACIÓ I ESCRIPTURA

3.1. Escriptura i societat cal·ligràfica

Amb la invenció de l'escriptura, la relació entre els individus, la transmissió social del coneixement, la pròpia estructura i l'orientació de la tradició cultural, deixarà de ser restringida a la transitorietat de la conversa oral per passar a comunicar-se per mitjà d'un registre extern que implicarà la seva descontextualització

L'abstracció i l'objectivació de la realitat seria una condició prèvia al mateix naixement de l'escriptura com a sistema de comunicació

Segurament la visió del món de les élites lletrades d'aquestes primeres societats amb sistemes d'escriptura, antecedents de les societats cal·ligràfiques, era tan conservadora i impermeabilitzada al canvi, com complex i secret esdevenia l'aprenentatge dels seus sistemes d'escriptura.

Els processos de lectura i escriptura del sistema jeroglífic egipci, de l'escriptura cuneïforme mesopotàmica, i de l'escriptura xinesa impliquen el coneixement d'una gran quantitat de signes i caràcters

L'alfabet fonètic constitueix un complex desenvolupament tecnològic que orienta la capacitat d'abstracció envers la simbolització del so en vocals i consonants, en una eina capaç de transcriure fonèticament la parla humana.

Les possibilitats comunicacionals de l'escriptura es veuen afectades en gran manera per factors socials, tecnològics i materials que en condicionen el desenvolupament.

Cal entendre la invenció de l'escriptura des de la transformació pragmàtica de la comunicació que aquesta implica. Amb l'escriptura la comunicació entre els individus, la transmissió social del coneixement, la pròpia estructura i l'orientació de la tradició cultural deixà d'estar restringida a la transitorietat de la conversa oral.

Les possibilitats comunicacionals de l'escriptura es veuen afectades en gran mesura per factors socials, tecnològics i materials

3.2 Les implicacions socials de l'escriptura

Els sistemes d'escriptura són alhora estímulo i reflex en el desenvolupament de realitats polítiques, socials i ideològiques particulars

Les possibilitats per revelar, per fer surar contradiccions i paradoxes, converteixen l'escriptura en un mitjà precís per a desenvolupar una orientació escèptica del coneixement, que preserva alhora els resultats d'aquesta aproximació crítica envers la realitat

La distància que propicia l'escriptura com a tecnologia de registre i d'escrutini, entre l'individu i els seus actes verbals, ha comportat un examen crític, sistemàtic i objectiu, no exempt de ressò en les mateixes estructures del coneixement

Cal considerar en el desenvolupament de la tradició de coneixement lògic que té lloc a Grècia a partir del segle VI, el sorgiment de l'escriptura alfabètica i els avenços en les tècniques de registre

Més enllà de constituir una mera tecnologia de registre, l'escriptura comporta des del seu sorgiment una tecnologia de l'intel·lecte, implicada en la transformació de les capacitats del propi pensament

Taules, llistes, fórmules i receptes lluny de representar la parla, tracten els productes verbals d'una manera desconnectada i abstracta, que sols resulta possible a partir de les formes especials de l'activitat lingüística que estimula el registre gràfic

L'estímul en la reflexió crítica que implica la interiorització psíquica de l'escriptura ha contribuït a transformar la consciència humana

En les societats cal·ligràfiques la màgia de la paraula manuscrita o de la lletra impresa s'enllaça amb la màgia del verb, amb el poder evocador de la parla

4. COMUNICACIÓ I ENTORN

4.1. Comunicació i medi

L'exercici d'objectivació i abstracció del pensament que comença en l'escriptura és veurà desenvolupat amb la invenció de la impremta de tipus mòbil a l'Europa del segle XV, que estimularà el desenvolupament de la consciència individual i de la reflexivitat privada.

La impremta desenvolupa de manera extrema l'empresa descontextualitzadora del coneixement que segles abans havia iniciat l'alfabet. La linealitat tipogràfica construeix així la linealitat del sentit de la consciència moderna.

Les elaboracions electròniques que de la paraula i la imatge plantegen els mitjans audiovisuals, i també el sorgiment de nous entorns com la realitat virtual o el ciberespai, sacsegen l'ordenació tipogràfica del món, lineal i tancada, obligant a replantejar els processos comunicacionals i la mateixa distinció entre oralitat i escriptura.

La fenomenologia de la parla, evanescent i inestable, envoltant i fugissera, se'ns revela més afí a la nostra experiència virtual que la linealitat i la rigidesa del registre imprès

GUIA MÒDUL IV - LES TIC I EL FET COMUNICATIU:**1. CONSTRUCCIÓ D'UNA NOVA SOCIETAT BASADA EN L'INTERCANVI D'INFORMACIÓ I DE COMUNICACIÓ****1.1. Una societat de la informació i de la comunicació?****1.2. La comunicació i la mediació tecnològica**

L'ús de la tecnologia ens diferencia i ens caracteritza com a humans. Sense la tecnologia les nostres relacions difícilment perdurarien i la humanitat seria la que coneixem.

Anomenem mediació tecnològica a aquesta operació per la qual conformem organitzacions socials a partir de tecnologies diverses. La mediació tecnològica aporta les condicions de possibilitat per a la construcció, modificació o consolidació d'aquests teixits socials, però aquestes relacions s'han d'assegurar a cada instant i el seu futur és incert.

Les nostres societats se sustenten, es consoliden, varien i es mantenen en teixits que aglutinen tecnologies diverses.

1.3. Noves tecnologies comunicatives, noves formes d'organització

Les anomenades tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) permeten transmetre i emmagatzemar la informació, connectar-la electrònicament per diferents espais i temps. Sobretot es diferencien d'altres tecnologies de transmissió i comunicació perquè tenen un abast gairebé planetari, una gran velocitat, grans sistemes d'emmagatzematge de la informació i un accés també massiu.

Les tecnologies de la informació i de la comunicació suposen un canvi en la transmissió i integració d'informacions que es poden enviar. La integració d'altres tecnologies i el seu abast global és la característica més innovadora que presenten.

Aquestes innovacions constitueixen el sistema nerviós, la infraestructura sobre la qual passa, cada cop més, la nostra vida.

Internet, la TIC més popular, no és només una tecnologia és també una manera d'organització social.

1.4. Internet, un nou teixit social

Internet és un mitjà de comunicació, d'interacció i d'organització social.

La innovació apareix més per combinació de les ja existents que pel descobriment o la invenció de noves tecnologies.

Internet no és més que una xarxa de xarxes, un sistema que integra elements comunicatius diversos.

És un element d'organització social basat en el dinamisme, la interactivitat, la comunicació i els multimèdia.

Actualment, ja és el teixit de les nostres vides en aquest moment. No és futur, sinó present.

És un mitjà per a tot, que interactua amb el conjunt de la societat, i de fet, malgrat algunes reticències, es pot dir que constitueix també la seva forma societat.

Amb aquest mitjà som capaços de sortejar obstacles geogràfics, temporals, lingüístics i sensorials. Allò local i allò global queden trenat per aquest sistema de comunicació.

2. ASPECTES COMUNICATIUS I RELACIONALS DE LA INFORMACIÓ**2.1. La comunicació en línia**

La comunicació mediatitzada per ordinador (CMC) ens proposa estudiar les relacions que es donen entre programes, xips, silicis i persones en aquestes societats, en xarxa, tecnològiques i comunicatives que constituïm.

Aconseguiu amb aquests entorns realitzar una mediació tecnològica que permet de desplegar la comunicació en tota la seva dimensió pragmàtica. El que és important d'aquesta transformació és que es construeix sobre un nou espai de comunicació basat en principis dinàmics, virtuals, multimèdia i interactius.

Doncs, bé, l'hipertext o els hipermedia, els multimèdia, de què hem parlat, segueixen aquest procés ja iniciat amb les societats escrites. Si la lectura consisteix a seleccionar, esquematitzar, cercar les xarxes de referències que donen sentit a un text, associar els fragments de dades o textos, de paraules que l'integren i les imatges que ens vénen a la memòria, els sistemes hipertextuals constitueixen i suporten amb precisió aquestes operacions en un mateix espai integrat.

En la societat de la informació, el que és important no és sostenir, ni transformar sinó connectar

El ciberespai ofereix instruments de construcció comunicatius de context comú en grups nombrosos, geogràficament i temporalment dispersos.

Les modalitats de comunicació contemporànies, gràcies a les TIC, són entramats tecnològics, semiòtics i pragmàtics que suposen el suport material, logístic i relacional imprescindible. Maquinari, programari i wetware conformen un entramat indissociable per tal de comprendre aquestes relacions comunicatives.

Mentre el text ens convida a comprendre, l'hipertext ens convida a connectar. Indica un canvi en la producció d'informació però també en els de mecanismes de recepció i de conformació de coneixement.

L'espai hipertextual és un espai dinàmic, en moviment, que es modifica i varia constantment. Creix i es desenvolupa per connexions i relacions de veïnatge.

2.2. La sociabilitat a Internet

La comunitat no és una essència, sinó una confluència. Internet reafirma aquest postulat.

La sociabilitat al ciberespai es constitueix sobre la base material i tecnològica d'una societat en xarxa. La infraestructura tecnològica i el mitjà organitzatiu permet el desenvolupament d'una sèrie de noves modalitats de relació.

La nova condició social s'estructura al voltant de xarxes d'informació a partir de la tecnologia d'informació microelectrònica estructurada a Internet. Internet no és simplement una tecnologia, és el mitjà de comunicació que constitueix la manera organitzativa de les nostres societats, és l'equivalent al que la fàbrica significà per a l'era industrial.

L'èxit de les comunitats virtuals sovint ha estat interpretat com l'esca de la davallada de les comunitats no virtuals. En cap moment, però, Internet no fa que la sociabilitat sigui substituïda, ni anul·lada, sinó incrementada, multiplicada.

3. TRANSFORMACIONS SOCIALS I CULTURALS EMERGENTS EN LA SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ I DE LA COMUNICACIÓ

3.1. El ciberespai i la cibercultura: impactes socials i culturals

La societat que es dibuixa arran de la irrupció de les noves tecnologies és una societat que no entén de límits clars i estrictes. És una societat en transformació permanent.

Internet és la connexió global-local que és la nova manera de control i de mobilització social en la nostra societat.

L'espai virtual no és un espai que amenaci la realitat, ni tan sols que la substitueixi. Enriqueix les modalitats les combinatòries de relació que coneixem. No tenim problemes per conuiu en la juxtaposició de realitats.

Les noves tecnologies ens conviden a variar les premisses en les quals se sustenten molts dels nostres debats contemporanis.

Gran part dels canvis en les societats contemporànies tenen les seves arrels en les profundes transformacions que han introduït les tecnologies de la informació i de la comunicació.

Aquest canvi comporta que moltes de les fronteres que semblaven donades i fixes, sota les quals enteníem i compartíem coneixements, visions del món, memòries i sentiments, siguin profundament transformades. Aquest nou espai està caracteritzat per la barreja i per la continuïtat.

Sovint trobem, a parts iguals, apassionaments sobre les possibilitats o é els perills que anticipen o permeten aquests canvis. Són motiu d'excel·lència i de mals auguris. Més enllà de prendre partit per una o altra posició, és necessari fer una acurada reflexió dels canvis socials que aquestes noves possibilitats obren, condicionen o restringeixen.

DUBTES DELS MÒDULS:**Data: 17:53:42 08/11/2004**

Pregunta :Les ONG poden ser un exemple de cosmopolítica?

Resposta: La pregunta no té a veure amb las ONG directament sinó amb els mitjans que utilitzen per fer acció política. Per això demano que analitzeu el cas de l'ACP. La cosmopolítica es una manera de fer política amb unes característiques. El que vull es que analitzis la "manera de fer" de les ONGs i raonis si és cosmopolítica o no. No hi ha una resposta correcta i una altra incorrecta: el que valoro són els arguments que facis servir.

Data: 12:58:57 28/11/2004

fòrum s'anomena a aquest espai virtual per a transmetre i intercanviar idees, necessitats, dubtes...cultura en definitiva.

Tot llegint els trets, les característiques i les virtuts de la societat oral, vull confessar que me'n sento orfe. A mi encara m'agrada empatitzar amb allò que llegeixo i escolto, sigui per a afiliar-m'hi o per a oposar-m'hi. Encara m'agrada situar-ho en un context d'implicació humana i no abstracta i objectiva com sembla ser l'escripta.

Ara bé, si en aquest medi que utilitzem, no podem comunicar-nos oralment sinó per escrit i es produeix tant de silenci... què he d'interpretar? Estem la majoria immersos en una societat oral en la que l'ús de l'escriptura no és encara gaire utilitzat o estem en una societat post-oral en el que l'escriptura abstreu tant allò que es comunica que ja no fa falta comunicar?

Data: 19:21:35 30/11/2004

Molt bones preguntes. De fet aquest és el dilema dels analistes de la comunicació actuals. Per això, molts acostumen a caure en posicions radicals: defensen els llibres contra Internet o defensen la llibertat que proporcionen les TIC per comunicar-nos i produir coneixement front l'autoritarisme il·lustrat dels bibliòfils. En aquest sentit, jo voldria proposar un punt de partida que ja esbosses. Estem davant una forma de comunicació diferent que és relaciona alhora amb l'oralitat i l'escriptura. Aquí no podem fer judicis absolutistes. Per exemple, una conversa en un xat té elements o propietats d'ambdues formes de comunicació: la flexibilitat de l'oralitat i al mateix temps el registre material de l'escriptura. Tot allò que es diu queda registrat i pot ser susceptible de servir com argument en un futur. Per tant, crec que el que hem de fer es analitzar aquesta forma de comunicació sense caure en tragèdies o raonaments maníacs del tipus "les notícies d'internet destrueixen la veracitat de la notícia" o "gràcies a les TIC tothom es lliure de produir notícies i informació". Com analistes, hauríem de veure com funciona aquesta nova tecnologia de comunicació i valorar els efectes socials que té sense caure en judicis apriorístics d'ordre moral. És a dir, treure conclusions després i no abans.

Data: 22:36:23 28/11/2004

tot arribant a la societat cal·ligràfica, recullo que els trets remarcables de la societat oral són el conservadorisme i tradicionalisme. Però alhora queda clara la distinció de qualsevol repetició memorística d'informació. Se'n ressalta la creativitat i dinamisme, l'empatia amb allò que es transmetia i el gust totalitzador(no exclusivament especialitzat) per allò que es transmet.

N'he extret l'alt grau d'assumpció de la informació per part de l'individu que escoltava i transmetia alhora. No és aquest l'objectiu de tot aprenentatge?

Quan s'escriu sobre l'objectivitat i l'abstracció que aporta el llenguatge escrit, i la diferenciació entre original i còpies que hem heretat des d'aleshores m'ha fet pensar en la construcció de les grans catedrals i la d'edificis emblemàtics en l'actualitat.

Aquelles eren una sola obra realitzada per moltes i moltes persones; en desconeixem el nom de l'arquitecte, del mestre d'obres, de l'escultor, del vidrier, del pintor de retaules...(bé els desconec jo si més no)però bé que es van entendre per fer una obra total, unitària més o menys, i en l'actualitat té més importància el nom de l'arquitecte, del pintor, del decorador, del cuiner...que de l'obra en sí i la seva practicitat funcional, o sintonia global.

La tècnica de registre fix que aporta l'escriptura la valoro en gran mesura, però no ha contribuït a una despersonalització desmesurada d'allò que s'hi registra?

La implicació de la persona lectora i/o escriptora un cop elaborat un corpus escrit, queda diluïda, com si l'escriptura fos una fi en sí mateixa i no una tècnica al servei de les persones.

No sé potser encara no he arribat on hauria d'haver arribat, o potser no ho he entès prou.

Data: 19:35:30 30/11/2004

Molt bona pregunta. De fet, això està molt relacionat amb una qüestió que treballaràs en el mòdul 4: el determinisme social i el determinisme tecnològic. L'escriptura no és ni un instrument al servei de l'home ni l'home un instrument al servei de l'escriptura perquè l'home no es exterior a les tècniques que utilitza per definir-se. De

fet, no podríem parlar d'home sense l'escriptura. Per tant, en aquesta tasca "impersonal" i transgeneracional de transcriure el passat en futur no estem traint una essència humana sinó que estem produint allò que som. En el cas de les catedrals un home al servei d'una causa major (la propagació del missatge de Déu, per exemple) i en l'altre un home al servei de si mateix -individualista- (l'escriptura o l'art com a expressió d'un ego incommensurable). En un cas, un serf sense llibertat però amb una existència plena de sentit (de direcció), en l'altre cas un home lliure però amb una existència sense sentit (anomia).

PRESENTACIÓ PAC 3 - TREBALL SOBRE UN CAS:

Data de lliurament: 10-12-2004

Dedicació: 30h. aprox.

Activitat 1

- Guia de lectura:
 - Llenguatge i societat oral (mòduls)
 - Memòria i oblit en la societat oral (mòduls)
 - Escriptura i societat cal·ligràfica (mòduls)
 - Les implicacions socials de l'escriptura (mòduls)
 - Comunicació i medi (mòduls)
- Cada vegada més els estudiants per fer treballs utilitzen Internet en lloc de llibres, manuals o enciclopèdies. Llegiu el següent article:

"La actualización permanente de Internet es la negación de la memoria y del diálogo intergeneracional"

Herrero de Miñón opone libros y red

El intelectual plantea los riesgos culturales de Internet ante la Asociación de Bibliófilos

LA VANGUARDIA - JORDI JOAN BAÑOS - 03:00 15/12/2001

Barcelona

Miguel Herrero y Rodríguez de Miñón alertó sobre los peligros de Internet para la cultura libresco, en una conferencia pronunciada anteayer en el Cercle del Liceu, ante la Asociación de Bibliófilos de Barcelona. Según el jurista, la sustitución del libro como depositario de la cultura en beneficio de la red de redes afectará en profundidad al conocimiento: "El libro es el guardián de la memoria humana y del diálogo intergeneracional, mientras que la actualización permanente de Internet es la negación de la memoria". Asimismo, Herrero de Miñón apuntó que en el ciberespacio "los textos corren el riesgo de ser infinitamente adulterados", con lo que "se podría deshacer el camino de 500 años de estudios filológicos y literarios". También recordó que "la telemática amenaza con liquidar la variedad cultural y acelerar el fin de la diversidad lingüística", en un mundo en que "se ha pasado de 6.000 lenguas a 600 en un siglo". En este sentido advirtió que "el monolingüismo supondrá el uso de un inglés muy empobrecido" y llamó la atención sobre el hecho que "las koinés habladas nunca se han escrito". Más adelante citó a Lenin -"el imperialismo es el estadio superior del capitalismo"- para remachar que "Internet es la fase superior del imperialismo".

Miguel Herrero recordó que "el deleite de la lectura" presupone "una actitud de reposo" que la telemática rompe, ya que "induce a la velocidad", aparte de que "la lectura en pantalla no es una lectura reposada". El intelectual comparó Internet "a la revolución de las comunicaciones de 1840, con el telégrafo, el ferrocarril y la impresión masiva de periódicos", la cual "no trajo la fraternidad universal, sino regímenes centralistas y autoritarios".

Por otro lado, Herrero de Miñón afirmó que "escribir un libro supone someterse a la crítica", mientras que "escribir en una página web lo puede hacer cualquiera", de modo que "se disuelve la autoridad y la responsabilidad". Puesto a remarcar la superioridad del libro, expresó que éste "no sólo recoge información sino que expone la conciencia humana". Luego añadió que "si el poeta T. S. Eliot se lamentaba de la sabiduría que perdimos con el conocimiento, ahora podríamos lamentar el conocimiento que perdemos con el exceso de información". En este sentido apuntó que el carácter mastodóntico de la red "obliga a usar buscadores, que sustituyen al antiguo censor".

Por último, este bibliófilo e hijo de bibliófilo se preguntó cómo afectarán al valor del libro proyectos como la Global Online Library, que pretenden que todos los textos sean accesibles desde casa. Tras la cena, Herrero de Miñón agradeció el afecto que encuentra "en Barcelona, en Bilbao o en Andorra", donde esta semana ha sido nombrado presidente del Tribunal Constitucional andorrano. "Ahora sólo falta que me quieran en Madrid", ironizó.

- Vull que imagineu que esteu en una taula rodona dirigida a parets d'alumnes per parlar sobre els efectes d'internet en l'educació escolar. És el vostre torn. La vostra reflexió és un comentari crític de l'article on heu de plantejar quines creieu que són, com a experts, les conseqüències de l'ús d'internet en la manera de

pensar i organitzar el coneixement. Expliqueu quines són les característiques de la cultura digital dels joves actuals i quins problemes i reptes creieu que suposa per a la institució escolar. Estem davant d'un enfrontament entre Internet i els llibres? Què és el que diríeu i com ho faríeu. Utilitzeu especialment els conceptes del mòdul 1.

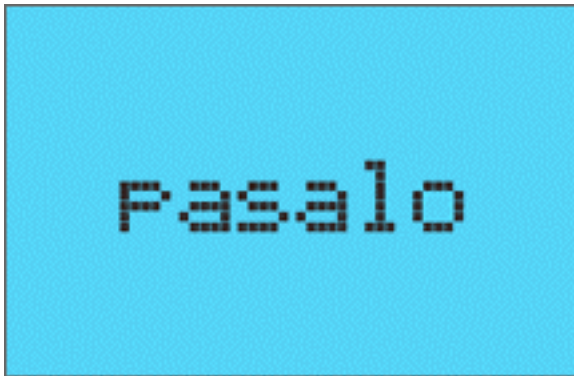
(màxim 1 pàgina de resposta)

Activitat 2

- Guia de lectura
 - La comunicació i la mediació tecnològica (mòduls)
 - Noves tecnologies comunicatives, noves formes d'organització (mòduls)
- Llegeix el següent article:

Article del weblog: <http://www.terremoto.net>

Pásalo: redes y dispositivos en la víspera electoral.

¡Vuestra guerra, nuestros muertos!

Casi todo el mundo, a estas alturas, ya conoce lo que ocurrió durante la víspera de las elecciones en Madrid. La gente, espontáneamente, tomó la calle para protestar por la manipulación de la información sobre los atentados del 11M por parte del Gobierno.

Los medios se hicieron eco de parte de la noticia: su valoración de asistencia se quedó en seis mil personas, cuando puedo dar fe de que éramos decenas, si no cientos de miles. En cualquier caso, no voy a utilizar este weblog para narrar la noticia. En el weblog de Álvaro Ortiz (colega y compañero) [se cuenta la historia de esa noche](#).

Todo el mundo coincidió en que la movilización fue posible gracias a los teléfonos móviles y a su efecto red. Hasta ahí nada nuevo. David de Ugarte, experto en teoría de redes, [lo explica estupendamente](#). La convocatoria fluyó de móvil a móvil, en forma de mensaje de texto (SMS), concluyendo con un "pásalo", que llevaba a la gente a redirigir el mensaje a su grupo de contactos respectivo.

Cualquier persona que observara con curiosidad se daría cuenta de que los transistores y las radios de bolsillo también jugaban un papel: una de cada muchas personas llevaba uno, y dispersaba las noticias que iban produciéndose a nivel general. Primero las detenciones, la comparencia de Rajoy denunciando las concentraciones, la cinta de Al Qaeda, después la evolución de las manifestaciones en toda España...

De lo que ocurrió se desprenden muchas conclusiones políticas que no tienen cabida en este weblog. Sin embargo, con un poquito de atención vemos un buen puñado de conclusiones curiosas acerca de cómo la gente usó los dispositivos y cuáles fueron los efectos de ese uso:

1. No fue el teléfono como instrumento de comunicación p2p (voz persona a persona) el que hizo posible la dispersión del mensaje, sino la funcionalidad de mandar a muchos que ofrecen los SMS. Es decir, cada usuario era un nodo difusor.
2. Se estableció una simbiosis interesante entre los transistores y los teléfonos móviles. Mientras los teléfonos transmitían acción, los transistores ofrecían contexto. Los primeros eran simples mensajes que incitaban a

hacer algo. Por limitación del medio y economía, no permitían más. La radio, sin embargo, ofrecía la situación general, la visión del todo, y lo más importante: las consecuencias (macro) de las acciones (micro).

3. Existía una retroalimentación entre el canal en red (los móviles) y el canal de broadcast (la radio). A medida que crecía el número de manifestantes convocados unos por otros mediante SMS, más intenso era el mensaje que se retransmitía por radio. Cuanto más intenso era el mensaje que se retransmitía por radio, más gente se unía a las protestas y más gente mandaba mensajes. La radio (broadcast) estaba siendo el amplificador de los móviles (red).

4. Un mensaje en red es mucho más poderoso si tiene una comunicación p2p como antecedente. Los mensajes en red a través de SMS tenían (tienen) una fuerza especial: los avala quien los envía, y nadie tiene a desconocidos en la agenda de su móvil. Me creo más a mi amigo a que a la TV, la radio o a un desconocido. Ni siquiera el correo electrónico, mediante el que nos relacionamos con mucha gente a quién no hemos visto la cara, hubiera imprimido tal fuerza a los SMSs. Dicho de otro modo, los mensajes de SMS tienen el aval de venir de alguien con quien hemos hablado de tú a tú antes.

Si España entró en la sociedad en red de forma pasiva (con un atentado de Al Qaeda, grupo terrorista que opera en red) como acertadamente pone de manifiesto De Ugarte, el acontecimiento del sábado demostraría que puede estar empezando a sacar provecho de ella de forma activa.

A partir de cierto punto, cualquier intento de abortar una propagación>acción>propagación como la que se produjo esa noche es harto difícil. Hasta hace semanas, se tomaba el control con llamadas a medios, leyes, policía o cortando el suministro eléctrico. A partir de ahora, sólo tumbando la red a tiempo se podrá evitar un efecto así.

"Because something is happening
But you don't know what it is
Do you, Mister Jones?"

Bob Dylan.

17 de Mar, 2004

- Esbousseu breument i de manera argumentada la vostra adhesió o diferència davant els postulats del determinisme social i el tecnològic, recollint i analitzant el paper de les TIC en les mobilitzacions del 14M, com a causa o conseqüència, d'una transformació socio-cultural.

(màxim 1 pàgina de resposta)

Activitat 3

- Guia de lectura:
 - Internet, nou teixit social (mòduls)
 - El ciberespai i la cibercultura: impactes socials i culturals (mòduls)
 - Internet y la sociedad red de Manel Castells
 - El efecto de las TIC en la organización de la acción colectiva: la virtualización de los movimientos sociales de Israel Rodríguez

En aquesta activitat treballarem sobre un cas concret: www.indymedia.org, y concretament sobre una de les seves parts: agencia en construcción permanente. Per aquest motiu, el millor que podeu fer és abans de començar amb les activitats perdre-us una mica per agencia en construcción permanente i www.indymedia.org per tal de veure: quines opcions dona a l'usuari, quina es la seva finalitat, quins temes tracta i com ho fa, fins a on podeu arribar navegant, etc.

Aquí teniu la seva presentació per fer-vos una idea

Presentación del proyecto IndyACP

La Agencia en Construcción Permanente es un proyecto de SinDominio No solo buscamos hacer visibles realidades y contenidos que los medios tradicionales ocultan o ignoran: tratamos también de experimentar con una herramienta -basada enteramente en software libre- que nos permita un modo diferente de construir la información, potenciando una forma de comunicación no mediada, interactiva, comunitaria, transversal, rizomática pero que sirva a la vez para articularnos y coordinarnos a las realidades que poseen un poder y un deseo antagonista.

La apuesta es por la construcción colectiva y permanente de la noticia, buscando su dimensión existencial, opuesta a las nociones de Verdad y de Espectáculo al que nos tienen acostumbrados los "media". Una apuesta ética que intensifique en suma la inteligencia colectiva como algo fractal donde no quepa la totalización y donde las fuentes sean heterogéneas y las líneas de fuga se multipliquen sin cesar.

Després de navegar per l'acp i llegir amb atenció les lectures recomanades, contesteu de forma argumentada i reflexiva les següents qüestions:

- Creieu que els trets que defineixen la relació entre els nous moviments socials i Internet els podem trobar a l'acp? creus que hi ha altres trets amb els que podríem entendre més coses de l'acp? Posa exemples de l'acp i raona les teves respostes.

(màxim 2 pàgines de resposta)

- Has trobat per l'acp un altre exemple de cosmopolítica que no sigui el cas dels moviments ecologistes a Doñana? Perquè creus que es un bon exemple de cosmopolítica?

(màxim 1 pàgina de resposta)

(màxim 3-4 pàgines de resposta)

CORRECCIÓ PAC3 (Consultor: Daniel López Gómez):

Abans d'entrar a comentar cada activitat, dir-vos que en general la PAC3 està molt millor que la PAC2. És patent el vostre esforç i també molt raonable: ja que us hi jugàveu el 50% de la nota final. Per tant, moltes felicitats!!

La primera activitat és la més estranya de totes. Si bé, la majoria de vosaltres, heu explicat bé les diferències entre la cultura oral, la cal·ligràfica i la digital no heu fet el que us demanava. De fet, uns heu explicat tot això per criticar l'article d'Herrero de Miñón i altres per fer una conferència als pares dels alumnes d'una escola imaginària. El problema és que en molts pocs casos heu fet les dues coses. L'objectiu era precisament identificar la digitalofòbia com una reacció pròpia de les institucions de saber clàssiques, profundament cal·ligràfiques i de tall humanista -encarnades en les escoles i en els bibliòfils- i intentar relativitzar els seus arguments amb una explicació antropològica e històrica sobre les implicacions que té la utilització d'una tecnologia de comunicació diferent.

La segona activitat era molt fàcil. Tothom a explicat molt bé el determinisme social i el tecnològic. Malgrat tot, poques persones heu recollit les crítiques contra aquestes dues perspectives que hi ha en el mòdul 4. El punt de partida per analitzar les manifestacions era entendre la relació entre societat i tecnologia com un teixit sense costures. És a dir, utilitzar el cas empíric per mostrar la intolerància dels models deterministes. De fet, com explico sempre, allò social necessita d'una estructura tècnica per constituir-se. És important superar la distinció entre home i tècnica. El que ens defineix com a humans és precisament la capacitat per no adaptar-nos. Desenvolupem enginys per crear medis perfectament adaptats "als nostres gustos". Sloterdijk ens diu: "los hombres crean para tener un sitio donde poder existir como quienes realmente son." La definició de l'home, per tant, està lligada a la creació d'aquestes esferes que anomenem cultures, tribus, col·lectivitats, comunitats i societats, que depenen alhora de tecnologies que les sustenten. Per tant, allò social és absolutament tecnològic.

Pel que fa a la darrera activitat les diferències entre les vostres PACs són bastant grans. La utilització de l'"Agència en construcció permanente" com a cas per analitzar, ha produït efectes ambivalents. En alguns casos, literalment, passeu del cas i expliqueu simplement el que diuen els materials, sense utilitzar els conceptes per analitzar-lo; en algunes ocasions, es produeix l'efecte contrari, us sedueix tant la proposta de l'ACP que deixeu de banda el marc analític de l'exercici i poseu molts exemples però expliqueu poca cosa. Evidentment, les vostres PACs no es situen nítidament en cap dels extrems. Sempre hi ha una mica de tot. També dir-vos que bàsicament he valorat el treball de lectura i síntesi dels articles online d'en Castells i Rodríguez Giralt perquè eren la base d'aquesta activitat. De fet, és evident qui no els ha llegit ja que no tenia les eines per fer l'anàlisi de l'ACP.